

Imetaim, mis ennustab nii ilma kui ka maavärinaid

Kui kõik läheb hästi, on meil varsti üle maakera botaanilis-meteoroloogilised keskused, mis prognoosivad täpselt nii ilma kui ka maavärinaid.

AIN KALLIS

Kui kee-palveherne lehed on vertikaalsed, näitab see ilma paranemist, nende langetamine aga võib tähendada äikeseohtu.

Sellest on nüüd 110 aastat, kui mitmed ajalehed Ameerikas ja Inglismaal kirjutasid üle maakera asuvatest botaanilis-meteoroloogilistest keskustest, mis prognoosivad mitte ainult ilma, vaid ka maavärinaid.

Seda, et taimed reageerivad ilmamuutustele, on vast kõik kogunud: enne vihma sulguvad võilille õisikud, osa liike avab need vaid teatud kellaajal. Üks inglise botaanik kutsus külalised oma uut tulbisorti imetlema täpselt pärastlõunal kella kahe ja kolme vahel – vaid siis olid lilleõied täies ilus!

Sünoptik potis

See taim, millele on eespool vihjatud ja mis tekitas suurt elevust mitme ala teadlastes, on liblikõieliste sugukonda kuuluv kee-palvehernes, teadusliku ristinimega *Abrus precatorius*.

Taime tegi kuulsaks Viini keemik parun Josef Nowack, kes 1887. aasta lõpul teatas oma avastusest. Oluline indikaator oli taime lehestik: 48 tundi enne ilma muutumist keeras taim oma ülemisi lehti, alumiste järgi ennustas professor järgmise kolme-nelja päeva ilma. Kui lehed olid vertikaalsed, näitas see ilma paranemist, nende langetamine aga äikeseohtu jne. Nooremad lehed ennustasid kaugemale, vanemad näitasid lähema ala ilma. Ilmaprognoosi ulatus oli aga muljetäratav – küündis 3000 miilini!

Maavärinate ennustamisel oli Nowackile peale taimede abiks veel päikeseplekkide statistika. See prognoos kehtis täpselt 28 päevaks.

Esimesed botaanilis-meteoroloogilised keskused kavatsesi rajada Bombaysse, Tokyosse ja San Franciscosse, edaspidi pidid sellised ilmajaamad töötama juba kõikidel mandritel. Eriti imponeeris ilmataim Walesi printsile Edwardile, kes kutsus professorit oma katseid tegema Londonisse: "Inglismaa vajab selliseid ennustajaid!"

Ennustamine polnud aga sugugi nii kerge: leiutatud aparaadile omistatud patendi kohaselt pidi palvehernes olema päikesekiirte eest varjus, ventileeritavas klaaskastis 22° juures jne.

Peale selle ei kõlvanud prognoosiks mitte kõik *A. precatorius*'e eksemplarid, vaid need, mis olid hangitud Mehhikost Yucatáni poolsaarelt ja Kuuba saarelt.

Parun Nowackil ei õnnestunud kunagi oma väiteid tõestada – paljud teadlased viitasid sellele, et ta esitas vaid positiivseid tulemusi. Professor kurtis ka ise, et on raske leida "sobivaid kaastöötajaid".

Üks asi õnnestus parun Nowackil küll: pöörata üldsuse tähelepanu ühele maailma kõige surmavamale seemnekandjale.

Mis taim on too kee-palvehernes? Taim vääb väändub läbi troopilise džungli, mähkides oma saledad varred puude ja põõsaste ümber. Sellele ilmuvad väikeste kobaratena algul kahvatud violetsed õied, seejärel arenevad kaunad, mille sisemuses peituvad nende läikivad seemned kui juveelid.

Iga läikiv seeme on erepunane ühe musta täpiga seemnealge õmblusel, see on haav, mis jääb järele, kui hernes kaunale kinnitub. Kuna seemned on lepatriinu suuruse ja värviga, kasutatakse neid troopikamaades palvekeede või ehete valmistamisel.

Värviline ja mürgine

Ja nüüd tähelepanu! Imetaim on võimeline mitte ainult ilma ennustama, vaid ka teise ilma saatma. See Abrus on nii mürgine, et ainus seeme, kui seda mäluda, tapab inimese. Kee-palvehernestes sisalduv mürk on abriin, mis sarnaneb ritsiiniga, mida leidub riitsinuse seemnetes. Mürgistussümptomite ilmumiseni võib minna mõni tund või isegi mõni päev, aga kui need kohal on, siis tabab õnnetut ohvrit iiveldus, oksendamine, ta kaotab orientatsiooni, tekivad krambihood, maks ütleb üles ning mõne päeva pärast järgneb surm.

Õnnetuseks on värvilised seemned väikestele lastele põnevad. Üks India arst on hoiatanud, et "kee-palvehernes suudleb lapse surnuks".

Jah, sünoptikud liigist Homo sapiens on palju sümpaatsemad...